

Przebój

Dokument „Przebój - Aleksy Rzewski” z 2020 roku przybliży postać prezydenta Łodzi, który tuż po I wojnie światowej wprowadził powszechne nauczanie i obowiązek szkolny, otwierał nowe szkoły w dotkniętym analfabetyzmem mieście. Utworzył również teatr miejski i Muzeum Sztuki i Nauki, budował przytułki dla bezdomnych i starców, organizował pierwsze pólkolonie dla dzieci, przymusowe szczepienia i badania epidemiologiczne. Założył Park 3 Maja, projektował powstanie parku miejskiego na Zdrowiu, wykupił Las Łągiewnicki. Rozpoczął brukowanie łódzkich ulic i budowę kanalizacji miejskiej. Wprowadził oświetlenie ulic lampami gazowymi i elektrycznymi.

Aleksy Rzewski urodził się w 1885 roku w Łodzi w rodzinie robotniczej. Już jako dziecko pracował w fabryce. Był członkiem Polskiej Partii Socjalistycznej. Od 1904 roku działał w Organizacji Bojowej PPS - z tego okresu pochodzi jego pseudonim „Przebój”. Brał udział w rewolucji 1905-1907. Aresztowany, trafił na zesłanie, skąd uciekł w 1909 roku. Przebywał na emigracji we Francji i w Niemczech. W 1910 roku wrócił do Łodzi i pracował jako konduktor w Łódzkich Wąskotorowych Elektrycznych Kolejach Dojazdowych. Po wybuchu I wojny światowej m.in. prowadził w Łodzi i okolicy werbunek do Polskiej Organizacji Wojskowej. Aresztowany przez Niemców w grudniu 1917 roku, uciekł podczas konwojowania go do więzienia. W czasie odzyskiwania niepodległości przez Polskę (listopad 1918) działał w Radomiu. 8 listopada premier Daszyński mianował Rzewskiego komisarzem Radomia. Od 4 grudnia 1918 do 26 marca 1919 roku był komisarzem rządowym Łodzi z ramienia „pepesowskiego” Tymczasowego Rządu Ludowego Republiki Polskiej Ignacego Daszyńskiego powstałego w Lublinie. 27 marca 1919 roku nowa, w większości „pepesowska”, Rada Narodowa Łodzi wybrała go prezydentem miasta, pierwszym w niepodległej Polsce.

W filmie Jacka Grudnia o Aleksym Rzewskim opowiada jego córka Mirosława Juliańska, synowa Jadwiga Rzevska i wnuk Jacek Rzewski, a także historycy (m.in. Maria Nartowicz-Kot, Zbigniew Natkański) i znawcy Łodzi (Ryszard Bonisławski). W scenach fabularyzowanych Rzewskiego zagrał Mariusz Jakus. Przed kamerą pojawili się również członkowie zespołu Psychocukier wykonujący utwór „Gwiazda” poświęcony „rockandrollowemu” bohaterowi, jakim według nich był Rzewski. W filmie znalazły się też komiksowe rysunki Krzysztofa Ostrowskiego przedstawiające m.in. ucieczkę bohatera z niemieckiego konwoju w 1917 roku.

Film „Przebój - Aleksy Rzewski” powstał we współpracy Urzędu Miasta Łodzi i Narodowego Centrum Kultury, a wyprodukowany został przez Opus Film.